

Светозар Влајковић

МАРКО & МУСА

Вечита комендија

La commedia perpetua

Светозар Влајковић рођен је у Београду 5. јануара 1938. године.

Завршио Правни факултет.

Четири деценије уређивао културне програме у Радио Београду.

Објавио је четрнаест романа, четири збирке приповедака, неколико десетина радио драма и телевизијских драма. Изведена су три његова позоришна комада, а у периодици објављено још неколико.

Изведене драме:

Грејалица (Атеље 212, 1968), *Сивари у врџу* (Театар лево, 1970), *Расипанак* (БДП, 1977).

Штампане драме:

Зидане (Сцена 1/1977), *Вечерњи ђиркачи* (Сцена 2/1983), *Дон Жуан, београдски* (Сцена 6/1986), *Понављач* (Сцена 6/1991).

У есејистичким радовима бавио се теоријом позоришта и глуме, естетиком радија, књижевним животом, а неколико текстова посветио је истакнутим српским писцима и сликарима.

Као сликар, тематски је везан за пределе и људе који допуњавају имажинативни свет његових књижевних дела. Илустровао је три своје књиге.

Укупна његова делатност усмерена је ка проналажењу смисла и афирмацији живота.

Светозар Влајковић живи у свом родном граду.

Светозар ВЛАЈКОВИЋ

МАРКО & МУСА

Вечита комендија
La commedia perpetua

ЛИЦА

ЦАР
ВЕЗИР
ЕВЕТ-ЕФЕНДИЈА
МАРКО
МУСА
ЋУПРИЛИЈЋ
ХАСАН
ЛЕКАР
БЕРБЕРИН
МИЛОШ
РАВИЈОЈЛА
ЈОВАН (ПЕДИКИР)
КРОЈАЧ
ПРВИ СЛЕПАЦ
ДРУГИ СЛЕПАЦ
ТРЕЋИ СЛЕПАЦ
РЕВОЛВЕРАШ I
РЕВОЛВЕРАШ II
КОЦАК

I ДЕО

1.

Двор цара од Сијамбола.

Цар и његова свиџа њосмајрају њрбуџни њлес који изводе њри иџраџице.

Покрај Цара налазе се Везир и .

Тамноџуџи музикаџи клече и увијају се.

Музика џреџиџи.

Цар даје знак да уџиџају инџруменџе (зурле, бубњеви, звечке).

ЦАР: Где сте купили ове гузаре?

ВЕЗИР: У оближњој кафани.

ЦАР: Појма немају.

ВЕЗИР: Ко данас има појма? Сви певају, сви играју, сви свирају. Сви јуре лаку зараду.

ЦАР: Где су дивни уметници какве си ми раније доводио?

ВЕЗИР: Нема их више.

ЦАР: Шта је са њима?

ВЕЗИР: Отегли папке.

ЦАР: Чије папке?

ВЕЗИР: Своје.

ЦАР: Јесам ли наредио да их отегну?

ВЕЗИР: Ниси наредио, ал' се тако десило. Кад су се ови и слични намножили, најбољима се више није живело. Куњали су, таворили и – лаку ноћ да се не видимо.

ЦАР: Што их, бре, ниси турнуо под звоно!

ВЕЗИР: Под које звоно да их турнем, кад смо све цркве спалили, а звонике разрушили? Оно мало тајних црквица немају звона.

ЦАР: Ко помиње цркве и звонике! Под стаклено звоно, коме, под стаклено је требало да их турнеш! Зашто скупљам порез, него да могу да купим све што ми треба?!

Евеџ-ефендија клима џлавом.

ВЕЗИР: И онда би поцркали, величанство. Правим уметницима је потребан свеж ваздух, а не слобода под звоном.

Евет-ефендија клима главом.

ЦАР: За који андрак ти сада климаш главом, Евет-ефендија?
Плаћен си да климаш само кад ја нешто кажем!

Евет-ефендија клима.

ЦАР: А ти, Оглу-паша, заслужио си да те карам. Требало је да ме обавештаваш шта је са мојим уметницима, а не да тек тако пустиш да пропадају. За шта сам ја овде ако ме у важним стварима прескачете?

ВЕЗИР: Карај ме, величанство, ако је дотле дошло.

ЦАР: Карао бих те, да ниси толико стар. Жао ми је твоје седе косе.

ВЕЗИР: Могу ја и да је офарбам.

ЦАР: Чекни мало, да видим шта је ово!

Играчице су завршиле играчку, клањају се.

Свија механички ајлаудира.

ВЕЗИР: Да нађурим те калаштуре?

ЦАР: Нека врте још мало. Има нечег у том женском олошу. Оне наше напарфемисане гуске из сараја нису ни за шта. По цео дан се излежавају и пуштају ветрове. Згадиле су ми се.

ВЕЗИР: Вртите децо, вртите. За цара вртите!

Калаштуре се једва вуку.

Музиканти ојет распалили по инструментиима, али играчице никако да почну.

ЦАР: Шта им је?

ВЕЗИР: Балдисале су.

ЦАР: Од чега?

ВЕЗИР: Немају кондицију.

ЦАР: Шта имају, јебо их ти!

ВЕЗИР: Ништа, честити господине.

ЦАР: Па то је опште расуло, Оглу - паша. Куплерај! Како си то допустио?

ВЕЗИР: Сви заједно смо допустили. Добро нам је, успавали смо се...

ЦАР: Какво црно добро? Запад нас већ одавно сахрањује! А неки други нас увелико оплакују и при том се смешкају.

- ВЕЗИР: Какав Запад, какви бакрачи. Да су били бољи од нас, не бисмо им отели толике земље!
- ЦАР: Курво роштиљава, умеш ти да ми подиђеш. Умеш! Хоћемо ли још нешто да смислимо за вечерас?
- ВЕЗИР: Можда би пресветлом одговарао неки филмчић?
- ЦАР: Зар се усуђујеш да ми предложиш филм после оног дебакла од синоћ?
- ВЕЗИР: То је био уметнички филм, обећао сам да се такве глупости овде неће показивати. Него... нашло би се нешто голицаво.
- ЦАР: Нисте способни ни за порнографију. И за то треба нека јаја.
- ВЕЗИР: У реду, у реду, као да ништа нисам рекао.
- ЦАР: Имаш ли неки бољи предлог?
- ВЕЗИР: Па, овај... како би било да читамо сутрашње новине.
- ЦАР: Прочитао сам их.
- ВЕЗИР: Онда прексутрашње!
- ЦАР: И њих сам прелистао. Празне су и досадне.
- ВЕЗИР: Величанству се није свидео ни мој чланак о духовном благостању народа?
- ЦАР: Огаван чланак. Морао сам после читања да оперем руке.
- ВЕЗИР: А чланак нашег министра за филателију о економском просперитету после реформе?
- ЦАР: Гола говна. Тај није ни за филателију, а камоли за економику и планирање. Било би боље да сам га задржао у здравству.
- ВЕЗИР: Величанство је забранило поменуте чланке?
- ЦАР: Глупост једног чланка није разлог за забрану. Да сте нешто паметно смислили, е онда бисмо, Алаха ми, сви данас били забринути, нарочито вас двојица.
- ВЕЗИР: Тачно. Живело величанство!
- СВИТА: Живео! Живео! Живео!
- ЦАР: Доста са паролама. Пређи на дела, Оглу.
- ВЕЗИР: Предлажем да читамо новине од идућег месеца!
- ЦАР: Мислиш?
- ВЕЗИР: Ја не мислим, ја радим.

ЦАР: Хоће ли ми се свидети те новине?

ВЕЗИР: Нека све падне на моју седу главу, ако нису забавне и узбудљиве!

ЦАР: Да пробамо.

ВЕЗИР: Коџак, исплати ове фолиранте и нека се више не појављују у кафани на ћошку.

Музикантии утихну.

Играчице пресјану са увијањем.

Коџак их одводи у сјану, исплаћује им у џошовом и џура их са сцене.

2.

ВЕЗИР: А онда, пречасна господо, читаћемо новине. Пред нама је број од идућег месеца. Још на знамо тачно када ћемо их пустити у продају, али то није важно. Хасане!

Устаје један из свије, диже два прсја.

ВЕЗИР: Шта је сад, Јусуфе?

ЈЕДАН: Башљур бушљур бенгусур киврет.

ВЕЗИР: Дај, бре, колега, говори по нашки. Крајње је време. Нећемо ваљда сад сви да учимо твој језик.

ЈЕДАН: Питам да ли можемо да направимо цигарет-паузу и да протеглимо ногавице.

ВЕЗИР: Чекај мало.

Нагну се према цару.

ВЕЗИР: Да протеглимо ногавице, величанство?

ЦАР: Ни говора. Ноге ми се уштавиле од седења, не могу да мрднем.

ВЕЗИР: А они?

ЦАР: Шта има да мрдају. Ни до сада нису мрдали.

Евџи-ефендија клима главом.

ВЕЗИР: Нема цигарет паузе, ни тегљења. Пушите као смукви а сад још тражите и цигарет-паузу. Седи ту и слушај новине. Немој да неког опет ухватим у незнању, као што сам тебе прошли пут, Ђуприлију!

Ђуприлију се чешика по ћели.

ВЕЗИР: Изволи, Хасане.

Хасан изађе из пред цара, поклони се, прочисти грло.

ВЕЗИР: Јеси ли вежбао, Хасане?

ХАСАН: Вежбао сам, велики везиру.

ВЕЗИР: А јеси ли увежбао?

ХАСАН: Канда јесам.

ВЕЗИР: Да чујемо. И немој да ми нешто мрсиш, јербо ћу те уштројити!

ХАСАН: Не се бринеш, Оглу паша.

Он се намести и заарлауче.

ХАСАН: Вино пије Муса Арбанаса
У Стамболу у крчми бијелој;
Кад се Муса накитио вина,
Онда поче пијан бјеседити:
“Ево има девет година
Како дворим цара у Стамболу,
Не изворих коња ни оружја,
Ни доламе нове ни половне;
Ал тако ми моје вјере тврде,
Одрврћ ћу се у равно приморје,
Затворићу скеле око мора,
Начинићу кулу у приморју,
Око куле гвоздене ченгеле,
Вјешаћу му хоће и хације.”

Сад Хасан солира кроз нос.

Цар зева. А може да користи и казу, инструменти којим се служе фолк-музичари за комичне ефекте.

ЦАР: То су новости од идућег месеца? Пих!

ВЕЗИР: Тек је почетак, царе.

ЦАР: Кол’ко ћемо још да се гњавимо?

ВЕЗИР: Чекни мало, господару, молим ти се. Најважније тек долази.

Хасан ојетѝ залелече.

ХАСАН Што гођ Туре пјано говорило
То тријезно бјеше учинило:
Одврже се у приморје равно,
Позатвара скеле око мора,
И друмове около приморја,
Куд пролази царевина благо,
На годину по триста товара;
Све је Муса себи оставио;
У приморју кулу начинио,
Све поломи Муса по приморју
И ухвати Ћуприлијћ-везира
Савеза му ноге испод коња,
Па га посла цару у Стамбола.

Ојетѝ Хасан свира кроз нос (или казу).

Усѝаје Ћуприлијћ-везир.

ЋУПРИЛИЈЋ: Нема смисла, царе, да ме тако описују. Молио сам да се то прећути. То није брука само за мене него и за све нас, па и за тебе, величанство.

ЦАР: А зашто га ниси победио, Ћуприлијћу?

ЋУПРИЛИЈЋ: Нисам могао, царе.

ЦАР: Ко ти је крив?

ЋУПРИЛИЈЋ: Његови момци, праведни. Таквих убојица има још само у Србији.

ЦАР: Могао си да се тучеш сам. Муса воли мегдане.

ЋУПРИЛИЈЋ: Како ја да се бијем с њим, господару? Он је бољи од свих, па и од мене.

ЦАР: Кад је тако, покриј се ушима и ћути!

ЋУПРИЛИЈЋ: Само још једну реч молим.

ЦАР: Дедер, да чујем.

ЋУПРИЛИЈЋ: Нисам ја последњи кога је он удесио, али био сам први. Зашто, молићу лепо? Зато што ја увек добијем најтежи посао!

ЦАР: Гле, гле ти Ћуприлијћа. Он се бунѝ!

ЋУПРИЛИЈЋ: Ма не буним се, само ми је жао...

ЦАР: Зашто си кренуо први, питаш. Зашто баш ти?

ЋУПРИЛИЈЋ: Да, зашто баш ја? Мој ресор није војска, него унутрашњи...

ЦАР: Е па због тога, Ћуприлијћу. Да си на време јавио шта тај Муса лупета, не би до свега овога дошло: затајио си, Ћуприлијћу, затајио у одсудном часу.

Евџи-ефендија клима главом.

ЦАР: Је л' то истина, Ћуприлијћу?

ЋУПРИЛИЈЋ: Донекле сам крив, признајем, а ипак, само се о мени тако пише, а о другима који су оманули ни словца.

ЦАР: У реду, Ћуприлијћу, можемо да ставимо да те није свезао, него сте, рецимо, пријатељски разговарали и он те замолио да ми пренесеш поруку. Јеси ли задовољан?

ЋУПРИЛИЈЋ: Није народ глуп, прочитаће између редова да ме свезао. Сви знају да код Мусе нема Циле-Миле.

ЦАР: Пази га сад! Много си незадовољан, брате Ћуприлијћу, не ваља ти работа. Можеш да зарадиш чир у стомаку, ако тако наставиш. Шта хоћеш? Можда да те опет пошаљем код Мусе, али без војске?

ЋУПРИЛИЈЋ: Не љути се, господару, ја само дискутујем.

ЦАР: За друго ниси, него за дискусију. Терај, Хасане!

Хасан насипави.

ХАСАН: Стаде царе мејданције тражит
Обећава небројено благо,
Тко погуби Мусу Кесецију;
Како који тамо одлазаше,
Већ Стамболу он не долазаше.
То се царе љуто забринуо;
Ал му вели хоџа Ћуприлијћу:
“Господине царе од Стамбола,
Да је сада Краљевићу Марко,
Згубио би Мусу Кесецију”.

Цар махне руком, Хасан умукне.

ЦАР: Добро, бре, Оглу-паша, шта сад то значи?

ВЕЗИР: Које, драгец?

ЦАР: Немој да ми тепаш, јер ако те тепнем, утепаћу те!

ВЕЗИР: Опрости, величанство. Нећу више. Шта сад није у реду?

ЦАР: Па зар да испадне да сам ја напунио гаће од тог твог Мусе!

ВЕЗИР: Откуд је сад Муса мој? Никад ништа с њим нисам имао.

ЦАР: Ћут' Оглу, док ја говорим! Тај стил писања, шта то значи?

ВЕЗИР: Нисам ја писао. Немам ја тај таленат. Ја само оверавам рукописе. Ако треба све ћу да избацам. Али, ни то нам не вреди јер сав народ исто прича.

ЦАР: Сад и овај мамлаз помиње народ. Шта вам је, бре! Који народ, какав народ, шта уопште значи народ! Празна реч, коме безглави!

ВЕЗИР: Ма променићемо, удесићемо, има да се цакли. Није нам први пут.

ЦАР: Само се ти чујеш, Оглу. Има ли још који да се јави за реч?

Евет-ефендија клима ѓлавом као йомахнийѓао.

ЦАР: Евет-ефендија, одмори мало врат. Твоје мишљење ми је одавно познато. Има ли других?

Ћуприлијћ диже два йрсѓа.

ЋУПРИЛИЈЋ: Кад смо оно победили, пре 70-80 година, мене нико да помене, а сад сви испирају уста мојим именом.

ЦАР: Ниси учествовао, Ћуприлијћу!

ЋУПРИЛИЈЋ: Нисам се родио, само због тога нисам учествовао. Још неки се тада нису родили, па ипак их помињу.

ЦАР: То је наша ствар.

ЋУПРИЛИЈЋ: Питаћемо се ми једног лепог дана чија је то ствар, кад неко други почне да пише књиге изнова.

ЦАР: Скини ми се Ћуприлијћу. Коѓак!

КОѓАК: На услузи, величанство!

ЦАР: Исплати Ћуприлијћа!

КОѓАК: По којој ставци, газда?

ЦАР: Пензија.

ЋУПРИЛИЈЋ: Хвала Алаху да сам се извадио из гована!

Ћуприлијћ излази са Коѓаком.

ЦАР: Стани, Ђуприлијћу. Ниси поднео критику!

Коџак заустави Ђуприлијћа, држи га за руку.

ЦАР: Критика!!!

Сви окруже Ђуприлијћа, њују га. Ђуприлијћ њо са задовољством њод-носи.

Коџак га склања са сцене.

Свиђа се врађи на своје месђо.

ЦАР: Одувек сматрам да је тај Ђуприлијћ кретен. Хајдемо даље.
Хасане, где смо оно стали?

ХАСАН: Погледа га царе попријеко,
Па он проли сузе од очију.

ЦАР: Те сузе напоље!

ВЕЗИР: Учињено.

ХАСАН: Прођи ме се, хоџа Ђуприлијћу!
Јел' помињеш Краљевића Марка?

ЦАР: Име тог хоџе да се избрише заувек, је л' јасно?

ВЕЗИР: Сатрећемо га, праведни. Хасане!

ХАСАН: И кости су њему иструнуле;
Има пуне три године дана
Како сам га врго у тамницу,
Нијесам је више отворио."
Вели њему хоџа Ђуприлијћу
"На милости, царе господине!

ЦАР: Ко је сад па тај Ђуприлијћ?

Тајац.

ВЕЗИР: Појма немам.

ОСТАЛИ: Појма немамо!!!

ЦАР: Па добро, секу вам голопичасту, јесам ли наредио да се то
име више не помиње. То је отказивање послушности, Оглу!

ВЕЗИР: Па...ми смо то написали пре но што су догађаји кренули
данашњим током, али...

ЦАР: Шта "али"!

ВЕЗИР: Ништа...

ЦАР: Аликнућу ја тебе да ћеш да се пушиш. Одавно ми и ти газиш по јајима.

ВЕЗИР: Нећу више, господару.

Хасан с несмањеним жаром.

ХАСАН: Шта би дао оному јунаку
Који би ти жива казо Марка?”
Вели њему царе господине:
“Дао бих му на Босни везирство
без промјене за девет година,
да не тражим паре ни динара”.

Инсџруменџални џасаж кроз нос.

ЦАР: Јесам ли баш тако обећао?

ВЕЗИР: Јеси, честити.

ЦАР: Не сећам се.

ВЕЗИР: Избацићемо и то.

ЦАР: Све ћете поново да напишете. Ово ништа не ваља.

ВЕЗИР: Ето како је корисно што смо изабрали баш ову забаву.

ЦАР: Да саслушамо до краја.

ХАСАН: Скочи Хоџа на ноге лагане,
Те отвори на тамници врата,
И изведе Краљевића Марка,
Изведе га пред цара честитог.

Хасан нагло умукне.

ЦАР: Шта би?

ВЕЗИР: Крај извештаја. Наставак у идућем броју.

ЦАР: Потпуни промашај. Све мора изнова да се пише.

ВЕЗИР: Могу ли да припитам шта највише не ваља, како идући пут не бих згрешио?

ЦАР: Прво – све заслуге сте приписали том пензионеру Ђуприлићу.

Друго – није он смислио Марка него ја.

Треће – откуда вам ти подаци?

ВЕЗИР: Како да кажем...

ЦАР: Лепо!

- ВЕЗИР: Добио сам их од свог честитог цара.
- ЦАР: Ма није ваљда!
- ВЕЗИР: Како бих иначе знао шта ће бити кроз месец дана.
- ЦАР: Шта предвиђаш?
- ВЕЗИР: Како ви кажете, пресветли.
- ЦАР: Да чујем твој предлог.
- ВЕЗИР: Пред свима?
- ЦАР: Наравно, то су наши људи.
- ВЕЗИР: Руку на срце, царе, појма немам. Некако... чини ми се да тај Марко не би пристао да се бије са Мусом.
- ЦАР: Ма немој! А зашто?
- ВЕЗИР: Не иде му у рачун да убије Мусу.
- ЦАР: Види, види!
- ВЕЗИР: Они су тренутно на истој страни. Чак би могли и да се удруже: Муса пара царство с једне, Марко га цепа с друге. Кад ми љоснемо, они се раскусурају.
- ЦАР: У дупенце те маторо, много си лукав.
- ВЕЗИР: Шта могу, таква ми је природа.
- ЦАР: Ал' ипак појма немаш. Господо, забава је завршена!

Цар погледа на ручни сат.

- ЦАР: Предстоји ми један пословни састанак. Видимо се опет сутра увече. Довиђења.

Свијта напушта сцену укочених колена. Остаје само нејомични Евей - ефендија и узврћени Везир.

- ВЕЗИР: И ја да идем?
- ЦАР: Не петљај се у све, боље ће ти бити.
- ВЕЗИР: Вала баш.

Везир одлази.

3.

Цар гледа на сави.

ЦАР: Требало би да су већ овде. Дај истрљај ми ноге, кумим те ефендија. Укочањиле су ми се.

Евеи-ефендија му итрља листиове и сивојала.

ЦАР: Да се није десио неки малер?

Ефендија клима главом.

ЦАР: Добро, бре, Али – ефендија, колико пута сам ти рекао да говориш кад смо сами. Питам те лепо шта мислиш зашто нису још стигли а ти ми одговараш као бирократа. Немој да ме зезаш.

ЕФЕНДИЈА: И ја сам забринут, царе најдражи. Марко је незгодан тип.

ЦАР: Извештаји говоре да је у тешком стању. Лекар који га спроводи је школован полицајац. Носилац је црног појаса. Па ипак... не би било zgodно да им се измигољи.

ЕФЕНДИЈА: Чини ми се да их чујем!

Чује се шкрипа кочница.

Цар и Ефендија приђу прозору.

ЦАР: То су они. Сјајно, сјајно!

ЕФЕНДИЈА: Видећемо колико је сјајно.

ЦАР: Сумњаш у успех мојих преговора?

ЕФЕНДИЈА: Неће ићи као по лоју.

Болничари уносе Марка на носилима.

Ту је и млади лекар који поздравља војнички.

4.

ЛЕКАР: Величанство, задатак је у потпуности извршен. Довели смо човека кога сте наручили.

ЦАР: Жив ли је или мртав?

ЛЕКАР: Пола-пола. Пресветли може одмах да утврди стање.

Лекар њодигне њокривач.

Марко њејомичан: ољромна коса, брада, сав у ријџама.

ЦАР: Алаха ми, грозно изгледа.

ЛЕКАР: Начисто је пропао.

ЦАР: Уф, узалуд смо га довлачили. Ништа од мегдана.

ЛЕКАР: Можда би се могло нешто покушати. Потребна је хоспита-
лизација и, наравно, пуна сарадња болесникова.

ЦАР: За три године толико да награђише? Запрепашћен сам!

ЛЕКАР: Три године у мемли, мраку, на камену, без хране. Тешко да би било ко преживео. Али, тај има јаку основу.

ЦАР: Беше му.

ЛЕКАР: Сем тога, робија поред свих мана има и извесне предности.

ЦАР: Ма немој!

ЛЕКАР: Да, господине. Човек се на робији конзервира, сачува младост својих органа. На пример, Марко три године није пио. Та апстиненција је необично здрава. И остала уздржавања су корисна: недостатак жена, пост...

ЦАР: Мани ти то, младићу. Да је робија нешто добро, најпре бих себе тамо послао. Него, можемо ли да га пробудимо?

ЛЕКАР: Покушаћемо. Кад смо долазили по њега, био је будан. После га је опио свеж ваздух.

ЦАР: Је л' нешто рекао кад сте га изводили?

ЛЕКАР: Такве псовке још нисам чуо.

ЦАР: Пробуди га.

Лекар вади њишићалџку, дуне јако у њу, али не изађе никакав звук.

Марко се не њомери.

ЛЕКАР: Дубоко спава.

ЦАР: Та пиштаљка не би пробудила ни будног човека.

- ЛЕКАР: Не замерите што противречим, али ова пиштаљка има посебно дејство.
- ЦАР: Гле сад!
- ЛЕКАР: Производи нечујни звук.
- ЦАР: Опа!
- ЛЕКАР: Тим звуком смо га будили чим би заспао.
- ЦАР: Одлично! Заслужујеш Нобелову награду!
- ЛЕКАР: Изазивали смо му страховите главобоље и исцрпљујуће несанице.
- ЦАР: Две награде: за науку и за мир.
- ЛЕКАР: Тако је гласило наређење.
- ЦАР: Дедер, дуни опет.
- Лекар дуне из све снаге. Марко се мешкољи, ухвати се за главу, придигне се, осмајра.*
- ЦАР: Добро ми дошао, краљевићу. Како си? Јеси ли жив?
- МАРКО: Шта те боли да ли сам жив. То је моја ствар.
- ЦАР: О, Марко, стари друже, зар си љут на мене? Да ли верујеш да сам ја најмање крив за све што су ти починили за ове три године.
- МАРКО: Не верујем.
- ЦАР: Све се дешавало без мог знања, добри мој пријатељу. Од мене крију много тога. Кад сам сазнао за случај са тобом, одмах сам наредио да те изваде из буваре. Хтео сам да пресвиснем..
- МАРКО: Пређи на ствар, бре. Боли ме глава, не могу дуго да те слушам.
- ЦАР: Све ћемо ми да средимо. Прво да те почастим, најдражи мој краљевићу. Мало рујна винца и слично?
- ЛЕКАР: Немојте, позлиће му.
- МАРКО: Језик за зубе, докторе! Имаш винца, царе?
- ЦАР: За тебе увек, само извољевај.
- МАРКО: Дај винце које ти пијеш.
- ЦАР: Докторе, трк по вино!
- ЛЕКАР: Пресветли, не знам где држите вино...

ЦАР: Показаће ти Евет-ефендија. Трк по вино, мамлази!
Ефендија и лекар ѿрче ѿо вино. Марко разгледа ѿросѿорију.

МАРКО: Није ти лоше овде, царе. Увек сам се питао куда иде харач.

ЦАР: Па ето, крпи се.

МАРКО: Где су ти чувари и телохранитељи?

ЦАР: Ту су негде, у кући.

МАРКО: Не плашиш се да останемо насамо?

ЦАР: Ех, знам ја да си праведан човек и да ћеш бити према мени благонаклон. Чеге бих се плашио?

МАРКО: Мене.

Лекар и Ефендија доносе врч и ѿехаре.

5.

Ефендија им налива вино.

ЦАР: Господо, мој пријатељ и ја имамо потребу да останемо сами. Ако нам нешто устреба, позваћемо вас.

ЛЕКАР: Ја не одговарам за болесника!

ЦАР: Не гњави, дечко.

Лекар, болничари и Ефендија наѿушѿају сцену.

6.

ЦАР: Као што видиш, пријатељу и спасиоче, желим да се договарамо у потпуном миру и уз највеће међусобно поверење. Жив ми био, краљевићу драги.

Марко нагне ѿехар, искаји ѿа.

ЦАР: Је л' добро?

МАРКО: Сипај!

Цар му налива ѿехар. Марко искаји.

МАРКО: Добро је. Подсећа на винограде из мог завичаја.

ЦАР: Отуда је. Бољег немамо.

МАРКО: Сипај и причај шта имаш!

Цар му сипа.

ЦАР: Можеш ли да устанеш или да седнем покрај тебе?

МАРКО: Покушаћу.

Марко скочи на ноге лагане.

Цар одскочи.

Марко ради вежбе размрдавања, изведе сипој на рукама...

Цар айлаудира.

ЦАР: Браво! Брависимо! Знао сам ја да тебе ништа не може да сатре. Шта ли ће тек бити кад се сасвим опоравиш. Дођи да те загрлим, јуначе.

МАРКО: Прођи ме се, царе.

ЦАР: И то што кажеш. Боље да задиванимо и да се договарамо. Јеси ли за духан?

МАРКО: Може.

Прилађују нарџилу, свако вуче из своје цеве.

ЦАР: Имам нов грамофон. Јеси ли за какву музику?

МАРКО: Само ми музика недостаје.

ЦАР: Добро, добро, питам... Дакле, ствари овако стоје. Пре извесног времена неки Муса Кесеџија...

МАРКО: Чуо сам.

ЦАР: Стварно си чуо?

МАРКО: Чуо сам.

ЦАР: Од кога, мајке ти?

МАРКО: Зини да ти кажем.

ЦАР: У реду, у реду. Онда познато ти је да смо предузели извесне мере.

МАРКО: И да сте у чабру.

ЦАР: Браво, ти све знаш. Значи: не треба да ти објашњавам због чега си овде.

МАРКО: Сипај вино а не речи.
ЦАР: Прихваташ ли понуду?
МАРКО: Нисам је чуо.
ЦАР: Ти мени Мусу, ја теби – три товара блага. Је л' у реду?
Тајац.
ЦАР: Подразумева се да оно што нађеш код њега такође теби припада: драгоцености, коњи, оружје и слично. Само ми нећеш дирати некретнину.
Тајац.
ЦАР: Шта није у реду?
МАРКО: Због чега бих ја уништавао твоје непријатеље?
ЦАР: Због свог народа коме је Муса љути тиранин.
МАРКО: И ти си му тиранин.
ЦАР: Огромна је разлика између мене и Мусе. Ја сам успоставио какву такву равнотежу. Муса ни о чему не води рачуна, сем да се брзо обогати. Он то зове транзиција.
МАРКО: Јебо транзицију. То је чиста пљачка!
ЦАР: То и ја мислим, али ето, увалили нам ту реч.
МАРКО: Настави!
ЦАР: Свестан је да неће дуго. Чим плане устанак, он ће да напусти терен. Ко ће онда да гуши побуну? Ја и моја војска. Ко плаћа? Народ. Не заборави, нови властодршци већи су злотвори од старих... Поготову они што спроводе транзицију.
МАРКО: Опет ти са тим транзистором! Сипај И одахни.. Ако наставиш да ме убеђујеш, одбићу те.
ЦАР: Увек заборавим да су Срби инације. Ево, застао сам.
МАРКО: Добро си учинио. Сипај још и пусти ме да размислим.
Цар сипа вино.
Дим из нарџила прекрива сцену.

КРАЈ ПРВОГ ДЕЛА

II ДЕО

1.

Марко лежи на њросираном дивану са мноџо јасиука.

Сишиже берберин који џура високу сиолицу на џочкићима.

Корача на џрсџима.

МАРКО: Само напред, момче. Слободно, опусти се.

Марко седа у џу берберску фоџељу.

БРИЦА: Како ћемо, краљевићу?

МАРКО: Све по реду.

БРИЦА: Подшишивање, прање, бријање, штуцовање, помада...

МАРКО: Без помаде и без приче.

Берберин му набацује чаршав џреко рамена и џлаве.

БРИЦА: Код мене нема приче. Новија истраживања показују да се берберин грдно истроши а муштерија се нервира кад се воде блесави разговори током рада. А какви други да се воде, него блесави, између људи који се не познају. Зато ја певам.

(Певуши)

Вишњицица род родила

Од рода се саломила...

Сцена џолако џоне у џлавичасиу свейлоси. Брица џрекида џесму.

БРИЦА: Еј, краљевићу, ти спаваш? Алаха им њиховог, увек ми наместе најтеже муштерије. Како сад да га обрађујем кад ми спава? То само мени може да се деси.

Брица и Марко џону у мрак.

2.

На сцену сишижу виле у џпрозрачним хаљинама. То мођу да буду и оне џпри иђрачнице са двора. У средини Равијојла. Певају. Мушки џлас их надјачава: џо је војвода Милош који седи са сиране. Виле насџоје да џа надјачају.

РАВИЈОЈЛА: Одмори се мало, војводо Милошу!

Милош још јаче џева.

РАВИЈОЈЛА: Чујеш ли ме, јуначе?

МИЛОШ: Моја је ствар да ли те чујем, Равијојло.

РАВИЈОЈЛА: Прошли пут ниси хтео да ме чујеш, па си се лоше провео.

МИЛОШ: Ђути, сметаш ми.

РАВИЈОЈЛА: Још ти се види ожиљак испод срца. Овога пута може да буде усред срца. Је л' тако, другарице?

ВИЛЕ: Могле бисмо да га одеремо.

Да га исецкамо.

Да га испржимо.

Да га скувамо.

Да га утопимо.

МИЛОШ: У овој нашој Србији мушкарац и жена никако да се саставе. Стално неки рат.

РАВИЈОЈЛА: Какво би ти састављање желео?

МИЛОШ: Зна се какво. Саставим ти леђа уз траву и притиснем те одозго. Па онда другу, па трећу, па испочетка.

РАВИЈОЈЛА: Пази ти њега. Шта мислите о предлогу, сестрице?

ВИЛЕ: Да пробамо.

МИЛОШ: Наравно, да пробамо. Ако не иде, обрнућемо се, ја леђима о земљу, а ви одозго!

РАВИЈОЈЛА: Неће ти бити лако.

МИЛОШ: Не бери бригу за мене. Чувај своје здравље, мала моја.

Оне све време иђрају око њега.

РАВИЈОЈЛА: А ни Марко ти није ту.

МИЛОШ: Доћи ће ако устреба.

РАВИЈОЈЛА: Неће моћи. Тај је пропао. Кости му натруле, снага га издала, зарђао скроз на скроз.

МИЛОШ: Не лупетај.

РАВИЈОЈЛА: Ено га на двору турског цара, лече га и видају, узалуд!

МИЛОШ: Јао мени до бога милога, зашто ми то нисте одмах рекле. Морам да га обиђем.

РАВИЈОЈЛА: Мало ћеш да попричekaш. Прво да те средимо.

Оне се бацају на Милоша, свлаче му одећу, односе га ван сцене.

МИЛОШ: Јао, Марко, богом побратиме, која нас је беда задесила. Ти код цара, мене вила кара. Јао, јао...

Несћају са сцене.

Берберска сценолици израња из мрака. Марко се коњца испод чаршава, брица га одмoшава.

3.

МАРКО: Шта се збива, дете! Је л' ме неко звао?

БЕРБЕРИН: Краљевић је задремао и помало сањао.

МАРКО: О, добро је. Луди сан ми се мота по глави. Бринем за једног мог побратима. Биће ми ускоро потребан. Како иде шишање и остало?

БРИЦА: Краљевић може да се погледа.

Нуди му огледало: несћале су ѓомиле длака, Марко је доћеран у ћом делу, свеж.

МАРКО: Може.

БЕРБЕРИН Мало пудера?

МАРКО: Пудер задржи за своје шефове. Нека дође следећи.

Брица одлази са ћрибором.

На сцену сћућа Педикир.

4.

Педикир одмах ћређе на ћосао: Сече нокћие, ћурћија их, ћлача. Прелази на ноће. Марко ћа ћосмаћира.

МАРКО: Одакле си, младићу?

Педикир ћући.

МАРКО: Рекао бих да си наш, ал' си много ћутљив.

ПЕДИКИР: Размакните прсте, молићу лепо.

МАРКО: Да и ти не радиш за полицију?

Педикир ћа ићнорише.

МАРКО: Неће бити да и ти то радиш, сувише си добар у свом послу.

ПЕДИКИР: Да истањим и жуљеве?

МАРКО: Не сасвим. Морам да се верем по брдима, биће ми потребна подлога.

ПЕДИКИР: Онда само глас-папир.

Сћруже му шабане.

МАРКО: Ускоро идем на пут. Биће ми потребан и један момак.

ПЕДИКИР: Да оставимо брадавицу?

МАРКО: Како ти кажеш.

ПЕДИКИР: Уклонићемо је. Мало ће болети.

МАРКО: Нека боли.

Педикир ради са црним масћима.

МАРКО: Би ли ти пошао на тај пут? Носићеш оружје и још по нешто.

ПЕДИКИР: Бол ће престати. Да погледам још једном руке.

Он прегледа Маркове нокће.

ПЕДИКИР: Заноктице ће се повући, нокти су јачи од нормалних, али ће се и они истањити од лакшег живота. Завршио сам, краљу.

Марко му даје новац.

Педикир одлази, засијане.

ПЕДИКИР: Умало да заборавим: кад полазимо?

МАРКО: Куда?

ПЕДИКИР: На тај пут.

МАРКО: Е, па ти си право освежење. Јавићу ти.

ПЕДИКИР: Јавите. Зовем се Јован.

Педикир журно оде.

Марко усјане, дође пред велико огледало, мерка се. Повуче ојейи гајџан са звонцејом.

Улазе кројач и помоћник. Уносе одело.

5.

КРОЈАЧ: Добар дан, краљевићу. Можемо ли да пробамо?

МАРКО: Да пробамо.

КРОЈАЧ: Приђимо огледалу. Мали, додај панталоне!

Помоћник додаје. Марко је за шренушак у дуљачким гаћама.

КРОЈАЧ: Оставили смо који сантиметар око струка за сваки случај, ако се попуните. Мали, прслук!

Марко облачи њрслук.

КРОЈАЧ: Као саливено! Надам се да је краљевић задовољан. Да видимо како стоји отпозади. Савршено. Овако нешто се не би могло поновити. Сако!

Марко је сад одевен: њред нама је уредан, сѣамен, њослован човек.

КРОЈАЧ: Има неколико кравата, па одаберите. Мали, кравате!

Додају му краватѣ. Марко их одѣурне.

МАРКО: Мичи од мене то!

Кројач ѣуѣне ѣомоћнику краватѣ.

КРОЈАЧ: Као да их није било. Је л' господин задовољан?

МАРКО: Колико све то кошта?

КРОЈАЧ: Фирма плаћа.

МАРКО: Даћу ти ја фирму. Ја сам фирма. Држи ово.

Туѣне му дукаѣе.

КРОЈАЧ: Хвала Алаху да се све тако лепо завршило.

ПОМОЋНИК: И Богу.

Одлазе.

Са сѣране доѣире музика.

Марко ѣоѣледа на ручни сѣѣ.

Оѣварају се враѣа: цар са свиѣом.

6.

ЦАР: Уел, уел, уел! Погледајте нашег краљевића. Најзад неко ко ће Мусу да умуси.

ВЕЗИР: Умусиће га тако да га ни рођена мајка неће размусити.

ЦАР: Добар дан, краљевићу. И добро ти сутра. Ево, довео сам најближе сараднике да се сви заједно радујемо.

Свиѣа ѣоседа.

ЦАР: Некада си из суве дреновине цедио воду, краљевићу. Хоћемо ли опет да покушамо?

МАРКО: Дај ту дреновину!

ЦАР: Дреновина!

Слуга износи дренов штап, ушрафи га на сред сцене.

ЦАР: Ко ће да се клади, господо, да ће краљевић истиснути воду из овог сувог дрвета?

МАРКО: Ово није кладионица.

ЦАР: Слажем се да није. Само ти стисни, драги мој. Сувише сам радостан па ми лете речи.

Марко љриће дреновом шћићу, обухваћи ља обема шакама са великом љажњом, сћисне: љође вода као из башићенске љрскалице. Свићи аћлаудира и клисне.

ЦАР: Успели смо, хвала Богу и Алаху! Могу ли да ти честитам, краљевићу?

МАРКО: Да пређемо на посао. Честитке задржи за себе.

ЦАР: У праву си. Господо, састанак је завршен. Пожелимо краљевићу срећан пут и обећајмо да ћемо се молити за његово здравље све док нам се опет не врати.

Цар и свићи аћлаудирају и одлазе.

Краљевић је сам, крај водоскока који нећрекидно избације букећи сћићних каћљица.

Тишина.

Са сћране сћиже одрћани, ојађени човек, изнемоћлоћ шела и жласа: вој-вода Милош.

7.

МАРКО: Милоше, јеси ли то ти?

МИЛОШ: Најзад те наћох, побратиме.

МАРКО: Ко те удеси тако!

МИЛОШ: Не питај, него ми подај вина, да се сквасим. Изгорех, истопих се.

МАРКО: Опет си чачкао мечку...

МИЛОШ: Вадио сам трње...

МАРКО: Стани под ту суву дреновину, за почетак.

Сїави їа исїод водоскока, оваї се умива, їиїе.

Марко їуни їехаре вином.

МАРКО: Дакле?

МИЛОШ: Виле. Одмах си погодио.

МАРКО: Зар опет?

МИЛОШ: Увек као први пут. Скоро ме убише, побратиме. Што је понајгоре, једва чекам да их опет сретнем. Не могу без њих.

МАРКО: Кад си толико луд, пођи са мном. Управо крећем у те крајеве. Већ колико сутра бићемо у горама. .

МИЛОШ: И ти идеш због њих?

МАРКО: Ама не!

МИЛОШ: Није важно, сачекај да искапим ово пиће па крећемо.

Милош најїеїне їехар. Искайїи вино.

МИЛОШ: Сад можемо. Напред наши!!!!!!

МАРКО: Јоване!

Сїїиїе Јован (їедикир), одевен као средњевековни шїїиїїоноша.

ЈОВАН: Ту сам, краљу!

МАРКО: Кренимо, у име Бога!

Свейїлосїї їада.

КРАЈ ДРУГОГ ДЕЛА

III ДЕО

1.

Огњишиће у шуми. Крај огњишића тјри слејца.

ПРВИ: Оћемо ли јест' браћо?

ДРУГИ: Оћемо, ал' кад?

ТРЕЋИ: О', мах!

ПРВИ: Ти дај кромпир, ја ћу штапић.

ДРУГИ: И ја ћу приложити штапић.

ТРЕЋИ: А ко ће кромпир?

ПРВИ: Ти ћеш.

ТРЕЋИ: Откуда ми?

ДРУГИ: Зар нема?

ТРЕЋИ: Изгледа да нема.

ПРВИ: Погледај боље, слепче.

ТРЕЋИ: Пипао сам, нема.

ПРВИ: Приђи ближе, да и ја опипам.

ДРУГИ: А и ја бих да видим има ли га или не.

ТРЕЋИ: Шта ти имаш да видиш, кад си слеп као и ја.

ДРУГИ: Тај кромпир који си сакрио.

Први и Дрући слејца се бацају на Трећеџ. Први вади кромпир из рипа Трећеџ.

ПРВИ: Нашао сам га. Имам га!

ДРУГИ: Ја дајем штапић!

ТРЕЋИ: Проклети били, изелице. Шта ћете да једете кад сване?

ПРВИ: Нама никада неће сванути.

ДРУГИ: Далеко је до зоре. Још ни ћук није изашао.

Они ђеку кромпир.

ПРВИ: Охохо, какав мирис.

ДРУГИ: Мирише на готово.

ТРЕЋИ: Да видим да ли је готово.

ПРВИ: Макни се, лопужо.
ДРУГИ: Лопужама не дамо ни да окусе.
ТРЕЋИ: Скитнице, разбојници. Чувао сам га за све нас, хоћу свој део.
ПРВИ: Одмах ћеш га добити.

Ойеј̄ӣ ѓа млај̄ӣе.

Марко, Милош и Јован гледају ј̄иу сцену, онда ј̄присј̄иује, разваде ј̄просјаке.

2.

МАРКО: Мир, јунаци. Чувајте се за нешто корисније. Нарочито вас двојица! Срам вас било. Јесу ли вас Турци учили да двојица туку једнога!

ТРЕЋИ: Хвала, господару, љубим ти руку. Ове ме вуцибатине оро-бише ноћас. А досад су се клели у пријатељство.

МАРКО: Тако то иде, у овим просторима. Шта су ти отели, јадниче?

ТРЕЋИ: Последњи кромпир!

ПРВИ: Заједнички кромпир!

ДРУГИ: Покушао је да га сакрије од нас.

МАРКО: Како допадосте у ту беду?

МИЛОШ: Да вас нису виле ослепеле?

ПРВИ: Не питај, је л' и сам знаш одговор.

МАРКО: Да га чујем од тебе.

МИЛОШ: Виле, сто посто!

ПРВИ: Не смем да кажем, господару. Не видим те, не познајем.

МАРКО: Али ме ипак сматраш господаром?

ДРУГИ: Нама је свако господар.

ТРЕЋИ: Ми зависимо од милости сваког живог створа. А ја и од оваквих слепаца.

МИЛОШ: Неко вам сатерао страх у кости, момци. Реците то име. Да није Равијојла?

ПРВИ: Не наваљуј господару, молимо те. Ми се не жалимо. Нама је добро.

ДРУГИ: Сасвим добро.

ТРЕЋИ: Савршено. Никада нисмо били задовољнији.

МИЛОШ: Муса, дакле?

Тајац.

ПРВИ: Ми то нисмо рекли.

ДРУГИ: Ми смо обични слепци. Идемо крај путева.

ТРЕЋИ: Клонимо се свакога.

МАРКО: Муса. Свуда на овом путу његови трагови. Слушајте, вас тројица. Добићете храну за месец дана, ако ми кажете где да нађем тога кесецију.

ПРВИ: За месец дана?

МАРКО: Можда и више. У новцу и у натури.

ТРЕЋИ: У натури више одговара. Док ти не отму остатак, можеш и да се наједеш.

ПРВИ: Давно је било кад смо га последњи пут срели. Кам' лепе среће да се никада није догодило...

ДРУГИ: Опљачка нас. Ослепе.

ТРЕЋИ: Остави нас да бауљамо са ранама у глави. А све због тога што нисмо имали за харач. Моје имање је дотле било мало, скоро никакво, али могло се живети. Жена, петнаесторо деце, шеснаесто на путу...

ПРВИ: Остало је познато... Пустош.

Тајац.

МАРКО:: Јоване, подај им меса и хлеба.

МИЛОШ: Крените, што даље одавде. Убрзо може свашта да се догоди.

Јован доноси храну у њакетима. Тујине им у наручја.

ПРВИ: Бог вас благословио.

МАРКО: Хајте полако. И не туците се због ситница.

МИЛОШ: Још једно питање: има ли овде вила?

ПРВИ: К'о плеве после вршидбе.

ДРУГИ: Ни оне не маре за нас.

МАРКО: То ме чуди.

МИЛОШ: Срам их било. Изгрдићу их!

СЛЕПЦИ: Карај их господаре, у наше име, молимо те.

МИЛОШ: Обећавам.

Слепци одлазе. Трећи слепац заспио.

ТРЕЋИ: Кад бисте нам дали кромпир који смо тек испекли. Устребаће нам.

МАРКО: Јоване, дај им тај кромпир.

Јован преда кромпир Трећем. Овај га одмах једе. Остали се уздржавају да га не нападну..

Одлазе.

МАРКО: Браћо моја, је л' сад јасно?

МИЛОШ: Било нам је јасно и раније.

МАРКО: Ускоро ће нам трпљење прећи у навику. А то је опасно..

МИЛОШ: Не бој се. Постоји граница трпљења.

МАРКО: Тешко нама, под толиким несрећама.

МИЛОШ: Можда не би било лоше да се, ипак, ободримо нечим. Ноћ ће бити дуга.

Он се хваћа за врч са њим.

МАРКО: Веома дуга.

МИЛОШ: Кад би бар делимично била и слатка.

Оштријају. Ноћне њице. Мук.

МИЛОШ: Да ми је знати где су те виле.

МАРКО: Ту су негде.

МИЛОШ: Сувише је тихо.

МАРКО: Шта би с њима?

МИЛОШ: Нешто би смо смислили.

МАРКО: Благо теби.

МИЛОШ: То се тако каже кад ниси заинтересован.

МАРКО: Свако брине своју бригу.

МИЛОШ: Немој да си такав.

МАРКО: Какав?

МИЛОШ: Професионалан.

Јован доноси печење.

ЈОВАН: Је л' време за овнујско?
МАРКО: Увек је време. Са белим луком.
МИЛОШ: Мени без лука.
МАРКО: Ти се још надаш?
МИЛОШ: Оне не подносе лук.
Једу.
МИЛОШ: Зашто ми не откријеш тајну, побратиме?
МАРКО: Коју тајну, роде?
МИЛОШ: Више пута сам их срео. Увек су ме изненадиле. Волео бих да се једном сударимо кад сам припремљен? Какав би то био судар!
МАРКО: Све зависи од тога колико их желиш. Ако их много желиш, оне се одмах појаве.
МИЛОШ: Јасно је колико их желим.
МАРКО: Ко ме је јасно?
МИЛОШ: Свима је јасно. Теби, Јовану, а нарочито мени.
МАРКО: Причекај онда да и њима постане јасно.
МИЛОШ: Докле да их чекам, већ ме боли.
МАРКО: Стави га у хладну воду, па ће престати. Дете, да загасимо ватру. И спреми се да први чуваш стражу.
ЈОВАН: Разумем!
МИЛОШ: Како би било да ја чувам стражу целе ноћи?
МАРКО: Не би било добро.
Јован ћаси вајиру. Милош устџаје, иде у њозадину.
МАРКО: Куда?
МИЛОШ: Да га метнем у хладну воду.
МАРКО: Са срећом. И немој да га вадиш до зоре.
Марко се испружи, Јован ћа њокрије ћебейом. Милош се враћа, џунђа.
МИЛОШ: Досадно је кад си сам а нема ни једне. Марко појма нема...
Лежне и он.

4.

Ойеї йлавичасїе, флуоресценїїне свеїлосїи.

Појављују се виле. Играју коло око јунака. Тихо певају.

Милош се йридиже, омађијан. Мрмља нешїио.

Марко ља йоклоїи шаком, сїушїїа ља на йїле.

МАРКО: Одмарај се, војводо. Чувај снагу за сутра. А ви, девојчице, тихо певајте, да боље уснимо.

МИЛОШ: Нема лепшег одмора од дружења са вилама.

МАРКО: Затвори очи, брате и мисли на сутрадан.

Виле певају.

Милош се йреврђе, ойеї се йридигње.

МИЛОШ: Замисли да ме неко сутра убије!

МАРКО: Па шта?

МИЛОШ: Не бих прежалио што сам их вечерас пропустио.

МАРКО: Кад умреш, свеједно јеси ли нешто пропустио.

МИЛОШ: Али, још сам жив и није ми свеједно.

МАРКО: Дај, опусти се, човече, или ћу да их разјурим!

МИЛОШ: Да ми ниси побратим, сад би био лом!

МАРКО: Тише, жив сам заспао.

Виле радосно играју.

Марко им окрене леђа, засїи.

Милош уїврди да сїава, ойрезно усїїане, йриђе вилама.

МИЛОШ: Заспао је. Шта ћемо сад?

РАВИЈОЈЛА: Хајдемо у страну, биће нам лепо.

МИЛОШ: Да чујем још једном те слатке речи.

РАВИЈОЈЛА: Биће нам лепо.

МИЛОШ: Не сумњам, мала моја, ал како да напустим свог побратима? Треба да се бијемо са Мусом. Можда још колико сутра, ако га нађемо.

РАВИЈОЈЛА: Сутра је недеља. Не ради се.

МИЛОШ: Муса не поштује недељу.

РАВИЈОЈЛА: Децо, овај се извлачи. Само губимо време.

Коло се помера ка дубини.

МИЛОШ: Останите, љубим вас!

РАВИЈОЈЛА: Само на речима нас љубиш.

МИЛОШ: Чекните мало, да се приберем.

Коло се удаљава.

РАВИЈОЈЛА: Док се ти прибереш, има да сване.

МИЛОШ: Ма неће, кунем вам се Богом да неће!

РАВИЈОЈЛА: Заболеће нас глава од твојих обећања.

МИЛОШ: Даћу вам аспирин!

РАВИЈОЈЛА: Од овога баце ништа. Хајдемо, децо.

(Милошу)

Бићемо на језеру!

Коло залази у мрак.

МИЛОШ: Нека бар једна остане, ништа јој нећу.

РАВИЈОЈЛА: Зато и неће ни једна да остане.

МИЛОШ: У реду. Хоћу јој нешто.

РАВИЈОЈЛА: Више ти не верујемо.

МИЛОШ: Хоћу, леба ми!

Виле су несћале.

Милош баца кају, почне да је гази.

5.

МИЛОШ: Боже, помози ми да већ једном решим то питање. Одстрани моје мисли од њих. Затвори ми очи да их не гледам. Учини нешто за мене, еј ти, тамо горе. Овако не иде...

Марко се буди.

МАРКО: Ружни снови?

МИЛОШ: Бар да су ружни. Где је аспирин?

МАРКО: Је л' дотле дошло?

МИЛОШ: Тешко мени с тобом, побратиме, тешко мени и мојему сутра.
С главобољом се упутити у бој, то може само мени да се догоди.

МАРКО: Стави камен под главу и биће ти добро. Ево, зора се већ сместила иза брда.

Свиће, нагло.

6.

Мусин глас однекуд.

МУСА: ...Све се скита и за Мусу пита.
Једно јутро бјеше поранио
Уз клисуру тврда Качаника,
Ал' ето ти Мусе Кесеџије,
На вранчицу ноге прекрстио,
Топузину баца у облаке,
Дочекује у бијеле руке.

Песма све ближе.

Марко је чује, дрмуса Милоша и Јована. Јован скочи, Милош ни да мрдне.

ЈОВАН: Шта треба, господару?

МАРКО: Требало би ти мене да будиш, а не ја тебе.

ЈОВАН: Неко нас је омађијао ноћас. Уопште се не сећам како сам заспао.

МАРКО: Еј, Милошу, јеси ли жив? Имамо посету.

МИЛОШ: Откуд знам да ли сам жив.

МАРКО: Питаћемо Мусу.. Управо нам стиже.

МИЛОШ: Ко га јебе. Нека причека мало. И ми њега јуримо већ четири дана.

*Милош ојей засји. Муса се појављује у праћњи двојице револвераши.
Муса држи машинку.*

МУСА: Добро јутро, дични витезови. Чујем да ме свуда тражите, па велим, хајде да им помогнем. Могу људи и да се изгубе у овим планинама. А ја то нећу да допустим.

Револвераши се церекају.

- МУСА: А био сам и радознао да видим на шта личи један царски робијаш.
- РЕВОЛ-
ВЕРАШ I: Леп дечко, нема шта.
- РЕВОЛ-
ВЕРАШ II: Ко би рекао да је пргав као змија!
- МУСА: Људи свашта трућају. Видите да је наш Марко фини господин. Помало ћутљив, додуше, али веома фини.
- МАРКО: Како би било да мало сјашете?
- РЕВОЛ-
ВЕРАШ I: И вицкаст је!
- РЕВОЛ-
ВЕРАШ II: Шта му друго преостаје него да самог себе теши.
- МУСА: Мир, момци. Јесам ли вас учио лепом понашању.
(Марку)
Извини, краљу, због ових испада. Али, понеког морамо и да трпимо поред себе.
- МАРКО: Како би било да их одстраниш бар док нас двојица не рашчистимо неке ствари.
- МУСА: Ни ти ниси сам.
- МАРКО: И моји људи ће се удаљити у том случају.
- МУСА: Куда журимо, краљу? Сад нам је сваки тренутак драгоцен и зашто не бисмо још уживали у овако лепој зори. Ко зна шта ће коме донети данашње сунце.
- МАРКО: Ја сам да убрзамо све ово. Нека се твоји људи повуку. Моји ће такође.
- МУСА: Зар баш морамо да се бијемо?
- МАРКО: Можда и не морамо, ако мирно пођеш са мном у Стамбол.
- Муса и револвераши се кидају од смеха.*
- МУСА: Скоро ме погуби овим речима, човече. Све сам очекивао само не тај виц.
- МАРКО: Имаш ли ти неки бољи?
- МУСА: Било би здравије да се нас двојица некако нагодимо.
- МАРКО: Да чујем предлог.
- МУСА: Попијмо најпре нешто за успех наших преговора.

- МАРКО: Предлог!
- МУСА: Стварно си пргав. Нису лагали. Па ево: да се удружимо док Стамбол на узмемо. Радићемо заједно, делићемо на равне части све што освојимо, мењаћемо се у руковођењу. Као старијем, даћу ти предност да први крочиш на двор и да заседнеш.
- МАРКО: А онда?
- МУСА: Владаћемо заједно. Теби ћу препустити крајеве који ти иначе припадају, ја ћу држати остало.
- МАРКО: Богме, живећемо као у бајци.
- МУСА: Зашто да не. Обојица смо јунаци, заслужујемо оно најбоље што живот пружа.
- МАРКО: Не замлаћуј се, кесеџио. Зар после свега што си начинио по овим крајевима да ти поверујем?
- МУСА: Од нечег се морамо издржавати. Цар такође хара, па му не замераш.
- МАРКО: О томе не бих разговарао са тобом. Дакле, враћаш ли благо које си опљачкао?
- МУСА: Да ти одмах одговорим?
- МАРКО: Да.

Муса пошћежне њишићол, а за њим и ѡраћиоци: ѡчиње ѡуцњава.

Марко је одскочио у заклон.

Јован је ѡгођен.

Милош је на ѡрви ѡуцањ ѡакође скочио и ѡшћегао свој ѡишићол.

Пуцњава ѡраје.

Револвераши су усћрељени, ѡадају, ваљају се на ѡлу док се не умире.

Одједном: наилазе виле, иѡрају ѡкрај Милоша.

МИЛОШ: Ал' их радимо, побратиме! Шта кажеш?

МАРКО: Није још готово.

Оѡеѡ серија ѡуцњава с обе сћране: Муса се одлично држи.

МИЛОШ: Штити ме, брате, док мало поиграј са својим омиљеном другарицама. Где сте мале моје!

Милош улеѡи у коло.

Муса ѡа нанишани.

МАРКО: Пази Милоше!

Муса оћали, Милош ђада.

МИЛОШ: Курво, увек с леђа. Сјеби га, побратиме, молим ти се.

МАРКО: Сад ћути и трпи.

Муса се ђрикрада Марку који ђа је за ђренуђак изђубио из вида.

МИЛОШ: Умирем, готово је. Сестрице, волео сам вас свим срцем. Не замерите што вас опет издајем.

МАРКО: Чекај још мало.

МИЛОШ: Не могу.

МАРКО: Није важно. Умри па ћемо после да видимо шта се може.

Милош умре.

Муса је иза Марка, он нишани, али ђишиђољ само шкљоцне, не оћали.

На звук обарача, Марко муњевиђио ђуца у Мусу.

Муса ђада.

МАРКО: *(Муси)*

Чуј стари, ниси имао среће. Шта ти могу.

Приђе Милошу.

МАРКО: Равијојло! На посао.

Виле се окује око Милоша.

РАВИЈОЈЛА: Шта је с тобом, јуначе?

МИЛОШ: Ништа, мртав сам.

РАВИЈОЈЛА: Где ти је смртна рана?

МИЛОШ: У срцу.

РАВИЈОЈЛА: Хвала богу да није на неком важнијем месту. Сестрице, мелем овамо! Да њега нема, биле бисмо сасвим усамљене. Такво је време дошло, краљу, нико више неће да се бакће са женама.

МАРКО: Наопако неко време.

РАВИЈОЈЛА: Још мелема, све што имамо.

Виле се сјате око Милоша, он се придигне, одмах пева:

МИЛОШ: А кад стаде Марко преметати
Ал' у Муси три срца јуначка,
Троја ребра једна по другијем;

РАВИЈОЈЛА: Ђути, пући ће ти опет срце, нико га више не оправ.

МИЛОШ: Оправићемо га заједно, сунашце моје претопло.

(Пева)

Па он Муси одсијече главу,

И баци је Шарцу у зобницу,

Однесе је бијелу Стамболу.

Марко ђриђе, ђодиђе га на руке.

МАРКО: Одлазимо, побратиме, завршили смо посао.

МИЛОШ: Зар сад кад је најлепше?

МАРКО: Вратићемо се, не брини. Равијојло, дај оправ нам и тог Јована. Не можемо сами да теглимо толики пртљаг.

РАВИЈОЈЛА: Немо' и њега да нам одузимљеш, кумим те богом, брате.

МАРКО: Поправи га, јербо ћу ти поломити крилца.

РАВИЈОЈЛА: Прави си Србенда!

Марко односи Милоша ван сцене.

Равијојла ђриђе Јовану, ђољуби га у усња. Овај скочи као ојарен.

ЈОВАН: Где си Мусо, да те јебем уздуж и попречно!?

РАВИЈОЈЛА: Какав мушкарац. Остави нам га на један сат, донећемо ти га здрава и читава.

МАРКО: Јоване, полази док и тебе нису искварили као овог мог побратима.

Јован се изљуби са вилама ђа ђојрчи за Марком који носи на леђима Милоша.

Виле још мало играју, док сцена ђоне у мрак.

7.

Султанов двор.

Све као на њочейку: свиџа, музиканџи, иџрациџе.

Улази Марко, елеџанџно одевен, са џанким окованим коферчейџом.

Муџика уџихне.

ЦАР: Чули смо, чули и честитамо. Седи међу нас, краљевиђу. Да прославимо нашу победу.

МАРКО: Журим, царе. Нисам навикао на пријеме. Ово је за тебе.

Даје му џанки кофер.

ЦАР: Шта је то ту?

МАРКО: Мусина глава.

ЦАР: Тако танушна? Ко би рекао!

ВЕЗИР: Посебно паковање, величанство.

ЦАР: Више бих волео да сам је видео раскошно постављену на послужавнику, али прихватам и овако. Велико ти хвала, краљевиђу.

МАРКО: Ја сам своје обавио. На тебе је ред.

ЦАР: Наравно. Коџак! Изнеси товаре.

Коџак џура блаџо наџоварено на колицима.

КОџАК: Ал' је тешко, маме му га...

ЦАР: Било би још теже да смо га зарадили сопственим радом.

МАРКО: Послађу људе да преузму благо.

ЦАР: Штета што толико журиш. Вече је пријатно. Пирка са Запада. Душу дало за пићенце. Да тргнемо бар по једну с ногу, а?

МАРКО: Не.

ЦАР: Да ли би ми на растанку открио једну ствар око које се дуго мучим: због чега си прихватио овај посао?

МАРКО: Чуо сам да је твоја омиљена забава читање новина које ће тек бити објављене.

ЦАР: Што јес' јес'!

МАРКО: Онда пронађи неке из 21. века, ако хоћеш да нађеш одговор на своје питање.

Марко одлази.

8.

ЦАР: Чудан неки човек. Таман мислиш да сте се приближили, а између вас се испрече векови. Па добро, Оглу, хоћемо ли да читамо те новине из 21. века?

ВЕЗИР: Мораћемо мало да причекамо, величанство.

ЦАР: Зашто?!

ВЕЗИР: Штампарија је у квару.

ЦАР: Афте курафте! Шта дотле да радимо, досадно ми је!

ВЕЗИР: Шта нам преостаје него да паримо очи. Хајде, девојчице, живље, полетније. Можда ћете и ви једнога дана бити смештене у историји!

Музика, иџра.

ЦАР: Алаха ми, ове су најбоље које си икада довео.

ВЕЗИР: То су оне од прошли пут, величанство.

ЦАР: Зашто ми то ниси одмах пријавио, Оглу-паша? Караћу те због тога!

ВЕЗИР: Ту сам, величанство, не браним.

Веселе.

Илуминације.

Нарџиле.

Миришљави дим љрекрива сцену и шири се у љледалишћее.

КРАЈ